

Ugeskrift for Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 38.

Lørdagen den 17de September 1859.

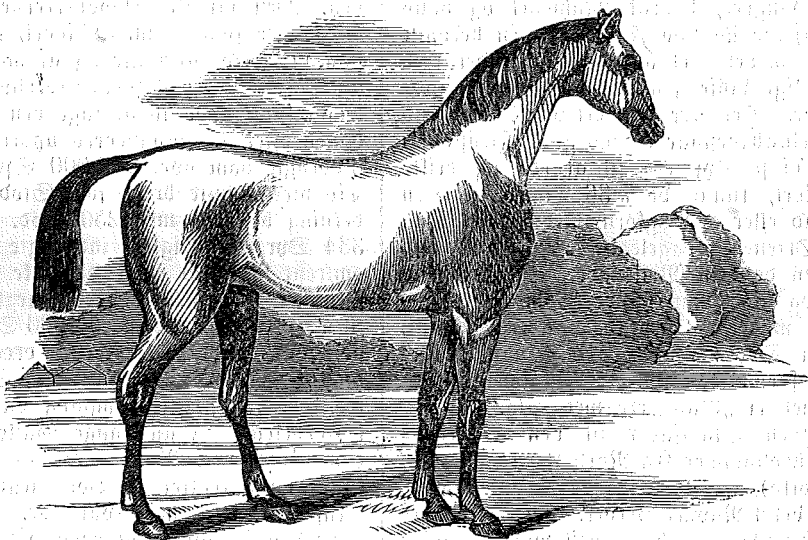
3^{die} Arg.

Indhold.

Hesten. — Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landbrugsmøde i Throndhjem fra 1ste til 5te Juli 1859. — Gjødseludforsel søverts fra Christiania. — Dyrskue. — Afholdt Dyrskue. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Hesten.

(Fortsættelse fra No. 37.)

Den engelske Jagthest.

Vi har nu naaet Midten af det 18de Aarhundrede. Den engelske Hest fremstiller sig paa denne Tid med bestemte Egenstaber og Former. Som i det Foregaaende vist, udfordredes flere Aarhundreder for at naa et fremtredende Resultat; men gik ogsaa Hesteracens Forvandling langsomt for sig, saa levede den dog til at dette Resultat blev heldigt. Naar man undtager Henrik den 8des samt nogle Jaas Bestrebelse ellers for at skabe sterke Racer, er Racens Foredling foregaaet ved orientalsk Blod. Enkelte Gange i Middelalderen, fornemmelig i 1588 er berbisk Blod bleven sammenblandet med det engelske ved spanske Hester, hvis Forfedre igjen vare afrikanske Gangere. Der- efter kom de rene Berbere og tilsidst, for at krone det Hele, Arabere.

Den store Bigtighed, disse to Racer (den Arabiske og den Berbiske) udøvede paa Frembringel-

sen af den engelske Beddeløbshest, opfordrer til nærmere at betragte denne. Den rene arabiske Race (Hestens Typus) findes i Landene om den persiske Bugt: Arabien, det gamle Mesopotamien etc. Dens Kjendtegn er et lille fint dannet Hoved, en bred Pande, liden Underkjæve, store, næsten gjen- nemsigtige Nesebor, livlige Dine, smaa, velbannede Øren, en bagud bøiet Skulderplade, spinkle Ben, smaa Knokler, men sterke som Staal, et letbygget Legeme, men sterkt i hver Enkeltthed, hvor sterk Bygning tiltrenges, et tilsyneladende snevert Bryst, naar man ser det foran, men dog dybt nok til at giye Lungerne fri Plads til at arbejde, samt en maasse vel lydende Bagdel. Men dens Formers Lethed, Bygningens utrolige Lethed samt Dyrets Kraft viser, at selv det, som ved første Blik synes mangelfuldt, medvirker til den arabiske Hests Hurtighed. Dens Høide er omtrent 9 Kvarter. En

af dens Sertfender er dens Farve (fulsort eller staaftort). Den pægtige solvgraa Farve, som findes hos den hvide Araber, er en af Kjendemerkerne paa Racens Renhed. De arabiske Hesters Haar kan ellers have alle Farver. De omstretfende arabiske Folkelag kjemme aldrig sine Dyr af Frygt for, at de skal miste sin pægtige Man og Hale. Disse Nomader betjener sig i Almindelighed af Hopper, som ogsaa ere langt mere brugbare ved deres Vlyndringer end Hingster, som vsselig ved deres Vrinsken vilde underrette Sjælden om deres natlige Overfald. Maaske finde de ogsaa, at Hopperne ere mere rolige i Leiren. Naturligt er det jo ogsaa, at Folkelag, som ingen bestemt Volig har, foretrekker Hopper for at faa Fod, hvilke sidste de ere nodte til at bringe om med sig i stor Mengde. Man treffer imidlertid paa Stammer, som kun betjener sig af Hingster, men man treffer aldrig paa Ballaffer. Dette lemleste Dyr er ufsendt i Orienten saavel som i Syden. Blandt de arabiske Hester hersker en Adel, i hvis Epidse staaer Familien Kochlani. De mest bedste Sagn lader denne Familie nedstamme fra de berømte Gangere, hvoraf Mahomet og hans Ledfagere betjente sig paa Flugten i den berømte Hegene Nat, medens et andet Sagn lader dem nedstamme i lige Linie fra Kong Salomons udmærkede Hester. Det vere som det vil, Stammens fornemste Adelskab bestaar i dens gode Egenstaber. Vante som disse Dyr ere til at ede og drifte overmaade lidet, kunne de i 36 Timer uden en Draabe Vand eller et Bygkorn med Letthed Dag efter Dag i Ortenen tilbagelegge 7 Mil om Dagen, ja maaske den dobbelte Veilengde. I Ortenens poetiske Sprog taler man saaledes om disse Dyr. „Dersom Du møder en Troende paa en Kochlani, og han hilser Dig med et „Gud velsigne Dig,“ vil han vere forsvunden for dit Blik før Du kan svare ham med et „Gud vere med Dig.“

Den anden Stamfader til den nuverende engelske Hest nedstammer fra Nord-Afrika (Tunis, Algier, Marokko), i et Ord fra de berbiske Ryster, hvorfor den berer Navnet Verber. Den er højere end den arabiske Hest og har dertil mindre yndige Former. En af dens Sertfender er dens Hvide foran. Det er fornemmelig af denne Grund, at Godolphin er ansæet for at vere en Verber.

Den engelske Beddeløbshests Nedstammen fra de nylig paaapegede Racer bevises gjennem Stuterbøgerne og Beddeløbskalenderne. Det bemærkes, at disse historiske Registre især fremheve Faderens Navn, tværtimod Arabernes Sedvane, som nevne Hopperne, om Araberne forresten nogenstinde har havt andre Stamtræer, end de af deres Hestprangere sammensatte, for dermed bedre at bedrage de europæiske Liebhabere. De engelske Dokumenter, som forsiene en ganske anden Tillid, henviser nesten alle engelske Hester af nogen Anseelse til mindst een af de to omtalte Dyr, Darley-Arabian og Godolphin-Verb. For at faa større Klarhed i Mengden af berømte Hester, har man fundet paa at indordne dem under tre Klasser eller Grene:

1. Stammen Herod, saaledes kaldet efter den berømte Hest, King-Herod, født 1758. Den

teller blandt sine Forfædre Arabere og Verber, iblandt andre ogsaa Byerley-Turf, som indbragtes til England under Jacob den 2den af Greven af Berwick. Herod var Forstemmand paa Hippodromen fra 1763 til 1767. Efter den faldt 397 Dyr, som indbragte sine Eiermend ved sine Løb nesten 1 Million Species.

2. Stammen Eclipse, som har faaet Navn efter en berømt Hest, født den 5te April 1764 under en Solførmyrkelse. Denne Hest nedstammer i lige Linie paa Fedrenesse fra Darley-Arabian og paa Modrenesse fra Godolphin. Den gjorde Gyling-Childers Rangen stridig som det sidstnevnte Aarhundredes første Beddeløber. Eclipse optraadte efter den Tid's Sedvane ikke i Beddeløb før 5 Aar gammel. Den viste sig første Gang den 3de Mai 1769 i Epsom, hvor den tilbagelagde omtrent 9700 Alen i 10 Minutter, uagtet dens Jockey, Whiting, holdt den tilbage, da han ved Udsarten bemærkede, at ingen af dens Konkurrenter kunde gjøre den Rangen stridig. Eclipse's Overlegenhed var saa stor, at man aldrig kunde opdrive nogen Hest, som i Løb holdt sig 80 Alen ved Siden af den. Den var Beddeløbsherrernes Skrek paa den Tid. De sparede intet Middel, selv ikke Trubler paa Livet, for at faa sig af med en saa frygtelig Modstander. Kaptein O'Kelly, som eiede den, blev tilstoft nodt til at tage den bort fra Beddeløbsbanen efter 17 Maaneders uhorste Triumfer, som indbragte ham over 100,000 Spd. Efter denne Tid blev Eclipse brugt som Stodhingst. En Besædning betales med 250 Spd. Efter den faldt 334 Dyr, som igjen indbragte deres Eiermend omtrent 900,000 Spd., deri ikke medregnet Pris-solotiet. Kaptein O'Kelly negtede at selge den til Lord Grosvenor for 50,000 Spd. I sin Ungdom var den lybsk. For at dressere den maatte man henvende sig til den berømte Sullivan. Eclipse's forresten smukke Bygning var merkverdig lav i Fordelen. I sin lange Gallop sprigede den i den Grad med Bagbenene, at man med Letthed kunde have truffet en Bor mellem dem. Dens Muskelkraft i Benene var stor. 25 Aar gammel døde den i Epsom, og dens Hjerte befandtes ved Nabningen at have en ualmindelig Vegt ligesom dens Knokler var sterke og tette som Staal.

3. Stammen Matchem, som har sit Navn efter en Sønneson af Godolphin-Verb. Matchem blev født 1759 og døde 1781. Efter den faldt 354 Dyr. Alene som Stodhingst indbragte den sin Eier over 60,000 Spd., og blev 23 Aar gammel. Som meget høj Alder kan ellers anføres 70 Aar, som en anden berømt Hest opnaaede.

Under Georg den 3die oprettedes den første Veterinærskole under en Franskmænds Ledelse. Under Georg den 4de naaede Beddeløbene sit Hødepunkt. Wilhelm den 4de gjorde Alt for at vedligeholde det nationale Liebhaberi for Hester, uagtet han som interesseret Somand selv ikke forstod sig derpaa. Edelig maa Dronning Victoria nevnes, der som egte Engländerinde opmuntrer Beddeløbene og alt, hvad der har Henfyn til Hesten. Selv er hun en elegant og dygtig Rytterse.

(Fortsættelse)

Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landmandsmøde i Throndhjem fra 1ste til 5te Juli 1859.

(Fortættelse fra No. 36).

Hr. Statsagr. Undequvist dirigerede Spørgsmaalet:

„Gives der her i Landet nogen udmerket og konstant Race af Heste, Melkeveg og Faar? I benegtende Fald, hvorledes vilde saadanne hensigtsmæssigt kunne vindes, og i bekræftende Fald, hvorledes kan disse Racer vedligeholdes og udvikles?“

Den knappe Tid, som levedes til dette og endnu et Spørgsmaal, gjorde det nødvendig næsten ganske at indstille Diskussionen, ligesom Dirigenten maatte indskrænke sig til at omtale Hesten og Melkeveget.

I det Hele er vor Hest en fortrinlig Bønderhest og er som saadan anerkjendt baade i Ind- og Udlandet. Man pleier at gruppere den i 2 Racer, den østlandske, som er størst af Vægt og brun af Farve, og den vestlandske, som er liden, blak eller isabellafarvet. Ved god Blanding og Behandling er den østlandske Hest bedst i Gulbrandsdalen, hvortil tør Luft og Jordbund samt stor Sagkundskab om Hester mellem Befolkningen har bidraget, men nogen egen Race kan den ikke siges at udgjøre. Den vestlandske Hest har det kummerligt i Opvekten; den bliver derfor liden men uendelig seig. Da Vestlandshesten er spredt og opblandet over hele Landet med Østlandshesten, ligesom denne omvendt med Vestlandshesten, saa findes der heller ingen ren vestlandsk Race. I det Nordenstedske benyttes 2 Slags Hester, Gulbrandsdalske Hingster og svensk orientalske Hingster fra Jämtland. Eiden Trønderne har faaet Smag paa orientalsk Blod er det vanskeligt at tilfredsstille deres Fordringer paa gode Hingster.

Hr. Undequivsts Foredrag fulgtes med megen Opmærksomhed. Det sluttede sig til hans i dette Aar udfomne Indberetning til Departementet for det Indre „Om hans Virksomhed for Husdyravlens Fremme i 1858,“ hvorfor det er nødvendigt at fuldstændiggjøre hans Udtalelse ved herfra i sin Helhed at gjengive hans Opfatning af vore Hesteflag og af hvad der kan gøres til at opbygge dem.

„I Mai Maaned afvigte Aar besøgte jeg alle Gulbrandsdalens Prestegjælde, hvorved jeg havde Anledning til at erfare, at fuldgode vorne Hingster ere meget sjældnere dersteds, end jeg havde forestillet mig, hvilket Andet har sin Grund deri, at de fleste kvalificerede Hingster selges naar de opnaa en Alder af 3—4 Aar. Afsetningen er god; thi ikke alene i Norge ønskes man steds at erholde Hingster fra Gulbrandsdalen, men ogsaa fra Sverige kommer der hvert Aar Udsendinge, som søge at erbyrde saadanne.

Den gulbrandsdalske Hestavl svarer for Tiden neppe til det Ny, som er saa almindelig udbredt om samme, ja, den staar endog efter min

Mening tilbage for enkelte andre Distrikter, f. Ex. Stange Prestegjælde paa Hedemarken. Dog er i Gulbrandsdalen mange Omstændigheder tilstede, som begrunde Formodningen om, at Hesteaavlen burde kunne bringes til rigtig at florere dersteds. Jeg skal tillade mig i Forbigaaende og i Korthed at nævne disse Omstændigheder:

For det Første er den gulbrandsdalske Hesterace i sit Slags, d. v. s. som Arbeids- og Kjørehester meget god og staar i denne Henseende, idetmindste blandt Norges Hestestammer, uovertruffen; og det bør bemærkes, at i de Distrikter, som nu staa ved Siden af eller fremfor Gulbrandsdalen, ere alle fremragende Dyr af gulbrandsdalsk Herkomst. Den gulbrandsdalske Hest har et saa eendommeligt Præg, at den er let at gjenkende, hvor som helst og iblandt nok saa mange Hesteracer. De mest fremragende Exemplarer er omtrent 10 Kvarter høie og vænlig af brun eller mørkebrun Farve samt udmærke sig ved sine fyldige og afrundede Former, spidst formede og opretstaaende Dren og udtryksfuldt Fyslogiomi, tet Benmasse og haarde Muskler, brede og stærke Knæ- og Hæleleder, sene stærke Ben, samt tykke, haarde og seige Høver.

I sidstnævnte Henseende tror jeg, at hverken den gulbrandsdalske Hest eller Hjørdracen staar tilbage for nogen som helst Hesterace i den hele Verden. I alle Tider og alle Lande, især Bjerglande med haarde og ubekvemme Veie, har man steds sat Pris paa gode Høver. Allerede Xenophon, der stes om Hestens Jørelere for mere end 2200 Aar siden, tilraader fremfor Alt at se paa Hestens Høver; thi, siger han, ligesom et smukt Hus har ringe Værd, naar det staar paa usikker Grund, saa er og en Hest med svage Høver af ringe Værd, sely om den besiddes alle øvrige gode Egenstaber (efter Youatt).

Den gulbrandsdalske saavel som den norske Hesterace i Almindelighed har ogsaa nogle Mangler, hvoriblandt især maa nævnes dens eiendommelig korte, tykke og ubændige Hals, som især er tykkere ved dens Forening med Hovedet, end hos nogen anden af mig kjendt Hesterace. Hos egentlige Arbeidsheste kan vel denne Halsform neppe anses feilagtig; men hos bedre Kjørehester og især hos Ridehester er den korte og tykke Hals en virkelig Feil, helst naar den, som sedvanlig er Tilfeldet, forekommer i Forening med kort Hoved, brede Ganascher og høvide Høver, hvoraf følger Uvighed, Rastelighed samt Vanskelighed for Rytteren i at kunne samle, vole og disponere Hesten. Hos en velbygget Ridehest skal Halsen af Rytteren kunne reises og Hovedet placeres saaledes, at en horisontal Linie, trukket fra Manen, kommer frem lige ovenfor Hestens Neseborer, paa samme Tid, som en lodret Linie fra Næffen falder ved Taaen. Men med norske Heste er det meget vanskeligt at frembringe sli Samling. Det er ikke alene for Hestens smukke Udseende, at en saadan Halsens Samling anses nødvendig, men det er fordi, at Halsen hos Ridehesten virker som en Høvestang, der bestemmer det hele øvrige Krop-Maskineris mangfoldigt forskellige Bevægelser; naar denne Høvestang er kort og lidet bølkelig, saa

følger deraf Vanskelighed for Rytteren, i at beherske sin Hest med nødvendig Precision. Saakaldet Spekhals, som især hos norske Hingster, er meget almindelig, medfører, at Halsens Smidighed end mere indskrænkes.

Da en passelig opreist og bøiet Hals, som derhos er sin ved dens Forening med Hovedet, falder smuffest i Dinene for baade Kjendere og Ifke-Kjendere, og da en saadan Halsform isvrigt lader sig forene med fuldkommen Formfyldighed, hvilket kan sees saavel hos enkelte gulbrandsdallse Hester, som hos den franske Percherourace, de svære engelske Clydesdales- og Cleveland-eracer, samt især Norfolk-eraceren, saa burde man bestrebe sig for, saameget som muligt, at forbedre Halsens Form hos den norske Hest, hvorved den vil blive smuffere og mere passende til Vognhest og Militærtjeneste, uden derved at tabe noget af sin stærke Fundamentering og Dygtighed til haardt Arbejde. En anden Mangel hos den norske Hest er, at den i Almindelighed er vel meget flegmatisk, hvilket især kommer tilsynne deri, at de fleste Hingster ere mere og mindre bøvne ved Bedækningen; samme Flegma viser sig ogsaa ofte hos de fleste norske Rideheste deri, at de ikke ere nok fyrige eller selvvirksomme. Denne Flegma kan neppe betegnes som Feil hos Hester, der benyttes til Agerbrugsarbejde, Lommerdrift o. s. v., allermindst i et saa tungvindt Bjermland som Norge, hvor Befolkningen forovrigt ikke i Almindelighed er vant til at haandtere fyrige Hester. I de Distrikter, hvor man producerer verdifuldere Hester, dels til Militærtjeneste og dels til Salg til de større Byer og til Sverige, vilde det imidlertid vistnok være onskeligt, om man lagde an paa at oprette Hester, som i Forbindelse med en smul Halsform vare gjennemtrengte af noget mere Livsenergi, end som almindelig er Tilfældet.

Med disse og nogle andre Mangler staar det alligevel fast, at den gulbrandsdallse Hesterace har mange gode Egenskaber og indeholder gode Elementer til Dannelse af en i sit Slags virkelig god Race.

Den anden Omstændighed, som gjør Gulbrandsdalen særdeles skiftet til Produktion af fortrinlige Hester, er Lokal-Forholdene dersteds. Nesten overalt i dette Dalføre er baade Jordbunden og Luften mer end almindelig tør, og det So, som der produceres, bestaar af et større Antal af de bedste Gresarter og Belgplanter og er som Følge deraf godt og kraftigt, hvorhos Sommerbeitet paa de vidtløftige Høifjelde er udmerket. Føllet maa fra Barnsben — om dette Udtryk tillades — venne sig til at streife omkring med sin Moder paa de vidtløftige og ulendende Fjeldbeitter, og ved Betinging hjemme ved Gaarden Høst og Vaar maa de ligeledes søge sin Nering paa en for det meste bakket Mark. Allerede i 2-Mars-Alderen tages den unge Hests Krefter i Brug ved at treffe Ploug og Harv, som oftest paa meget brat beliggende Aare. Det er nok muligt, at mange Unghingster blive dels bederyede, dels satte tilbage i Bekken af Anstrengelse i en saa ung Alder, men paa den anden Side kan man med større Tillid stole paa,

at de Hester, som opnaa tilstrækkelig Størrelse og ikke bederyes af de haarde Prøver i Ungdommen, ere fuldkommen præbede og virkelig gode Hester, der ere verdige at anvendes som Avlsdyr. Man kan med ulige større Sikkerhed antage om en fireaarig feilfri gulbrandsdall Hest, at den virkelig er god, end om en ligesaa gammel Hest, der er opdrettet paa en Slettelands-Herregaard og hverten har gaaet opad en Bakke, over en Myr eller svømmet over en Elv, eller havt Sele eller Sadel paa sin Krop.

Arbejde (naturligvis med behørig Hvile imellem, samt kraftig Fodring) er følgende til Hestavlens Fordel, naar man kun strengt iagttager ikke at anvende til Avl de Individider, som ei have kunnet bestaa Proven uden paa en eller anden Maade at have taget Skade derved. Vor Tids mest berømte Ridehesteracer, nemlig den arabiske Race og den engelske Fuldblodshest, tages tidlig i Brug. Araberen vender sin Hest til at løbe med en let Rytter ved 2 Mars Alderen, og den engelske Fuldblodshest øves paa Kapløberbanen, redden af en let Gut, allerede ved 18 Maaneders Alderen. Ved kraftig Fodring i Forbindelse med efter den unge Hests Krefter afpasset Dvælse og Anstrengelse udvides Lungerne og Pusten bliver let, Muffler og Scener tillage i Omfang og blive haarde og sterke, hvorhos Venene blive bredere og sterkere. Unghester, som staar meget paa Stalden og ikke paa nogen Maade øves eller anstrenges, udvikles i aldeles modsat Retning, d. v. s. saa svage Ben, slappe og med Fedt overleesede Muffler, tung Pust o. s. v.

Med Hensyn til Unghestens daglige Bevægelse i den frie Luft ogsaa om Vinteren er der for Tiden en stor Mangel ved den gulbrandsdallse Hestepodretning. Under den første og anden Vinter staar Unghesterne nemlig altfor meget inde paa Stalden. Den herved foraarsagede Mangel paa Bevægelse gjør, at især Bevægelses- og Vandbreitsorganernes Udvikling standser betydeligt i Vintertiden. Staldene ere derhos nesten altid for trange, samt ofte mørke og undertiden fugtige, hvoraf Unghestens Hud slappes og dens hele Livsenergi nedstemmes. Men denne Mangel ved Unghestens Pleie i Vintertiden er meget let at raade Bod paa, og Gulbrandsdølerne have saa godt Skjøn paa Alt, som vedkommer Hestestjøl, at det slet ikke er vanskeligt at overbevise dem om, at det for Unghestens Udvikling er meget skadeligt at være meget i Stillehed. Jeg er aldrig bleven modsagt af Gulbrandsdølerne, naar jeg har paavist deres Feil ved Hestestjøl, og givet Anvisning til bedre Fremgangsmaader. To Hestepodrettere udstak allerede under min Nærværelse Madse til Følgaarden, til daglig at slippe Unghesterne paa om Vinteren.

Den tredie Omstændighed, som gjør, at Gulbrandsdalen egner sig vel for Hestavl, er, at iblandt Almuen dersteds findes mange virkelig udmerkede praktiske Hesteskjonnere, og nogle ere endog uovertræffelige i Kunsten at bedømme norske Heste rigtigt. Disse fremragende Hesteskjonnere ere saa storsynte, at de allermindste Detailler aldrig undgaar deres Opmerksomhed. Deres Kundskab grun-

der sig paa Tradition; som meddeles fra Slegt til Slegt; og det er merkværdigt og interessant, at denne rent praktiske og traditionelle Kundskab i alt Besentligt opstiller samme Regler for Bedømmelsen af en kraftfuld og sjon Hest, som den til Videnskab uddannede Hippologi. Som Exempel paa Gulbrandsdølens praktiske Kundskab om Hestens Godhed skal jeg tillade mig at anføre Maaden, hvorpaa de bedømmer de Organer, som gjerne først falder i Dinene ved Betragtningen af en Hest, nemlig dens Drene. Gulbrandsdølernes fordrer ubetinget, at en fremragende Hest skal have „flere Drene“, „skarpe Drene“, „vakkert Drelag“ eller som Nogle udtrykke sig „det rette Drelag.“ Herved forståes, at Drene skal staa nær sammen samt vere spidsformede og skligt opretstaaende. En i alt Dyrigt udmerket Hingst bliver ubarmhjertigt dabet, om den er saa ulykkelig at vere skabt med korte, vide (vidt adskillte) eller „daue“ (bøde) Drene, eller om den „slipper Drene“, d. v. s. naar Drene ikke altid holdes opretstaaende. Derimod kan en Hest med adskillige Mangler blive temmelig mildt bedømt, naar den kun har det „rette Drelag.“ En Gaardbruger i Gulbrandsdalen, der fulgte mig flere Dage for at udforsge sig en Stodhingst, fandt sluttelig en Hingst, som han likte godt og „Drelaget“ var upaaklageligt; men han havde opdaget en Feil, som gav ham Betænkelighed, nemlig at Dyret „slap Drene“ naar det stod for sig selv og ikke merkede andre Hester eller Mennesker i sin Nærhed. De Hestekjennere, dels fra Gulbrandsdalen og dels fra Hedemarken, som lovede mig ved Stadsmarkedet at efterspore, om der skulde fremvises nogen Hingst, som ansaaes verd at indkjøbes for Statskassens Regning, udderrettede mig om, at der var en Hingst, som ikke var saa gal. Men da den ikke var særdeles fremragende og dertil kom, at „Drelaget“ ikke var vakkert, saa mente de, at det ikke kunde blive Spørgsmaal om at kjøbe samme.

Gaardbruger Niels Jørgensen Huuseby i Stange paa Hedemarken er, saavidt mig bekjendt, den strengeste i hele Norge med Hensyn til „Drelaget.“ Han har nemlig aldrig anvendt andre Dyr til Vøl end saadanne, som have veret udmærkede ved sit „vakkere Drelag“, og Hester af hans gode Stamme ere vidt berømte for sine vakre Drene. En af hans Hopper, „Fjæra“ kaldet — som er den mest udmærkede Hoppe, jeg har seet i Norge — har saa vakre Drene som en edel arabisk Hest.

Den, der ikke er Hestekjender, vil af denne Fremstilling formodentlig ledes til at tro, at Gulbrandsdølernes legge alifor stor Vægt paa saa udderordnede Partier, som Drene efter Ikke-Kjendernes Formening ere; men det forholder sig ikke saaledes; thi de videnskabeligt dannede Hestekjendere og Mestere i Ridestkunsten have samme Ansættelse om Betydningen af et vakkert „Drelag“, som de gulbrandsdøllske Bønder. Saavel Oldtidens som nerverende Tids Forfattere om Hestens Yderlere legge stor Vægt paa Drene. Den romerske Forfatter Varro, som levede omtrent 70 Aar før Christit Fødsel, siger: at Drene hos en edel Hest maa staa nær sammen, og en af vor Tids udmer-

kede Hestekjendere, Engellmanden Jouatt, siger: at Drene er Hestens sjonnesteg Legemsdel, samt at man af dens Størrelse, Stilling og Bevægelse kan slutte sig til Hestens mere eller mindre edle Herkomst, Udholdenhed, Fyrighed og Mod o. s. v.

Ligesom der kan siges, at Diet hos Mennesket er Sjælens Spell, ligesaa kan man sige, at Hestens Nervekraft, indre Følelse og Karakter tydeligt give sig tilkjende ved dens Drepspil; og ligesom man om et Menneske kan sige, at det har talende Dine, saa kan man sige om en Hest, at den har talende Drene. Ved Hestens Benyttelse, siger Staldmester Leyon, kan man anse dens Drepspil som en signaliserende Telegraf, forsaavidt man har lert Signalet; thi Drene tilkjendegive bestemt Alt, hvad der foregaar i Hesten. Muntert Spil med Drene tilkjendegiver Sundhed og Kraft; men manglende Spenstighed i deres Holdning kan alt efter Omstændighederne forraade enten Nollighed, Ueggyldighed, Sygelighed eller Træthed og Slaphed.

Dog gives ingen Regel uden Undtagelser, og saa forholder det sig ogsaa med hvad her er bleven sagt om Hestens Drene. Man træffer nemlig undertiden temmelig skarpe og veltillede Drene ogsaa hos Heste, som ere klodsede og i Besiddelse af ringe Livsenergi, medens man paa den anden Side kjender overordentlig gode Hester, som have havt mindre vakre eller slappe Drene. Som Eksempel herpaa kan anføres, at den for sin Udholdenhed og Kraft navnkundigste engelske FuldblodsHoppe man nogensinde har seet, nemlig „Fleur de Lis“, der blev indkjøbt til Georg den Fjerdes Stutteri for 7500 (syv tusinde og fem hundrede) Species, havde, som Gulbrandsdølernes kalde det, vide og slappe Drene.

Drene ere stillede høiest paa Hestens Hoved som et Par Hørorer, hvis Nabninger ved Hjælp af 14 Par Musfler kunne rettes saaledes, at de med Lethed kunne opfatte Lyden fra alle Hold. Hos nogle vilde Følleslag skal Dremusflernes Virksomhed og Hørelsevnen vere nesten ligesaa fuldkommen som hos Hester; men de civiliserede Menneskers Høreesner staar meget tilbage i Sammenligning med Hestens. „Enhver Jeger ved,“ siger Jouatt, „at Hesten spidser Drene og bemærker Hundens Gjøen længe førend Rytteren kan opfatte den mindste Lyd.“ Naar Hesten i sin frie Tilstand sover, retter den det ene Drene fremad og det andet bagover, for fra alle Sider at kunne høre, om Noget nærmer sig til den. Drene og Dine bevegese sig vanligen i samme Retning; men naar Hesten bliver sint og vil bides, saa rettes Blikket fremad, medens Drene legges tilbage.

(Fortsættes).

Gjødseludførsel søverts fra Christiania.

Politiet i Christiania har meddelt Bestyrelsen for Berums og Afters Landbosforening, at Gjøds-

selubførelse førtes fra nu af tillades at foregaa fra Revierbryggen og Pjerviksbryggen under følgende Betingelser:

1. Politianordningen for Gjødsels Transport til de forskjellige Læder af Dognet maa strengt overholdes.

2. Indladning paa ovennævnte Brygger sker saaledes. Fartøiet fortøies nogle Kabellængder fra Bryggen. Paa en af vedkommende Indlader anskaffet Pram udføres Gjødselvognen. Prammen hales derpaa ud til Fartøiet, hvor først Aflesningen sker direkte fra Vognen ombord i Fartøiet. Altsaa maa ingen Aflesning i Prammen foretages ved Bryggerne.

Saaledes er den lange anffede Tilladelse opnaaet, rigtignok under Betingelser, som undertiden kan umuliggjøre Indladningen, f. Ex. Mangel paa Pram eller urolig Sø, hvorunder man umulig kan manøvrere med en ladet Pram, men naar man først har ordnet sig med Prammer og Indladeren kan affe 2 Gjødselvoagne, saa at det samme Bete kan hente Gjødsel med en Vogn, medens den anden aflesses, saa vil Tilladelsen alligevel vere et Godde for Fjordboerne, som nu i en Række af Aar har maattet savne udenfra tilført Hevd paa sine Eiendomme.

Dyrffuer.

Den 4de og 5te Oktober forstkommende vil af Splandenes Landbrugsforening med Tilfsud af Statskassen blive foranstaltet en Udstilling af Hornkvæg, Faar og Evin paa Exercerpladsen Tofsrudmoen i Voltens Præstegjeld, hvorved Præmier til et samlet Beløb af omtrent 150 Eyd. ville blive uddelte for de Dyr, som dertil anses forstjente.

En lignende Udstilling af Hornkvæg, Faar og Evin vil Landbrugsforeningen foranstalte afholdt den 8de Oktober i Nærheden af Ulvås Kirke i Balbers i Christians Amt, hvor Præmier til Beløb af omtrent 100 Eyd. ville blive uddelte for de Dyr, som dertil maatte anses værdige.

End en Udstilling af Kjør, Tyre og Kalve vil med Understøttelse af Selskabet for Norges Vel blive afholdt den 17de September paa Gaarden Sorknæs i Gruve Præstegjeld i Color, hvortil indbydes af Dhr. L. Schøyen, Omsted, D. Brede- sen Opsæt, Chr. Larsen og D. Bjørnebye.

Afholdt Dyrffue.

Trentshjem den 7de September. I Fredags afholdtes paa Gaarden Mo ved Levanger et Dyrffue hvortil ialt fremmødte af Hornkvæg omtrent 150, af Hingster og Hopper omtrent 50, 13 Bædere, 18 Faar og Evin.

Efterat Vedømmelseskommiteen havde endt sit Hverv, blev de tilstaaede Præmier fra en oprejst, med Grønt og Flag prydet Tribune, hvor Landbrugskommiteen og Beskytterne var samlede, overrakt ved Amtmanden som Formand i Landbrugskommiteen, idet de belønnede Dyr, udyntede med Silkebaand, under Musik forttes til Tribunen og der fremstilles for Tilfuerne. — Der uddeltes Præmier for 2 Hingster, 2 Hopper, 2 Tyre, 18 Kjør, 1 Kvie, 3 Bædere og 4 Evin. Præmierne var i Antal 34 af Værdi 113 Eyd.

I Forening med Dyrffuet fandt en Udstilling af forskjellige smukke og gode Landbrugsredskaber Sted, hvilke velvilligen var fremsendte af Landbrugsstolebestyrelser Hansen, H. Selstrup, Aune, Landbrugsstolebestyrelser Middelfart o. fl.

Egnepræst Hagen paa Ytterøen havde fremsendt Prøver af ham avlet Hvide, Rug samt 2 Sitr. Turnips. — Ligesom det her afholdte Dyrffue udmærkede sig ved en sjelden Samling af værdifulde Husdyr, saaledes begunstiges det af det skønneste Vejr. Det besøgte derfor ogsaa af en Mængde Menneker, mindst et Par Tusinde, der saars med stor Interesse at følge Dyrffuet, for hvilket de derhos ogsaa var sammes Slutning udbragte fuldtoneende Hurraraab. Den bedste Orden herskede ogsaa ved dette Dyrffue, som vist vil efterlade et behageligt Indtryk hos de talrige Besøgere, og som forhaabentlig et vil undlade at virke til Gands for og Fremgang af Kvægavlen i Amisdistriktet.

Næste Aar er et lignende Dyrffue bestemt at skulle afholdes paa eller ved Ledestedet Stentjør den 7de September, hvortil af Amisformandskabet er bevilget Midler, forsaavidt Statskassen, dertil yder Tilfsud.

(Fr. posten.)

Indlandet.

Christiania. Ifølge Indberetning fra Lensmanden i Aune af 2den ds. er der i Distriktet paa forskjellige Steder stangt flere Laase med Sild i Løbet af de sidste 14 Dage. Der antages at være indstangt omtrent 7000 Tønder Sild, som dels er afhændet og tilvirket, dels endnu staar i Laas. Sil- den skal være af en god Sort, men smaa, nemlig hovedsagelig smaa Christianiasild, og Prisen har derfor ogsaa været liden, idet den har varieret mellem 1 Eyd. 36 h og 3 Ort à 60 h pr. Tønde, efter- som Sil- den falder i de forskjellige Laase. Afsetnin- gen var imidlertid rask, idet henimod 30 Fartøier laa under Ladning.

— Robert Stephenson's Decision er saalydende: „I Kraft af den Myndighed, som er mig tillagt ved Kontrakten af 17de December 1850 mellem den norske Regjering paa den ene Side og Dhr. L. Ricardo, E. M. Peto og T. Brassey paa den anden Side, er det, jeg herved deciderer og kfinder: At Dhr. L. Ricardo, E. M. Peto og T. Brassey, som Kontrahenter for den norske Jernbane skal for de paa nævnte Jernbane endnu ikke fuldførte Ar-

bedere og for enhver anden Mangel, ved Opfyldelsen af bemeldte Kontrakt, heri indbefattet Udfyldningen af Biadukterne, betale til den norske Regjering en Sum af 2800 Estr., og skal ved Erklæggelsen af dette Bælsb enhver Forpligtelse fra de nævnte Kontrahenters Side være opfyldt, og den norske Regjering udlevere til nævnte Kontrahenter alle hos den til Sikkerhed for Opfyldelsen af deres Forpligtelser deponerede Aktier, til Bælsb 49,025 Estr.

Denne Decision er bleven modtaget med velfortjent Misfornøielse. De, der offentlig have udtalt sig derom, ere enige i, at det havde været ligesaa kjærkomment, om Hr. Stephenson ikke havde tilskendt nogen Erstatning, da den ubetydelige Sum af henved 12,400 Spd. kun udgjør en ringe Brøkdels af de Omkostninger, der kræves til Udbedring af Jernbanens Mangler.

— I et den 13de ds. afholdt Møde i Aker's Sogneselskab behandlede en Indstilling fra Agerdyrkningskomiteen Iauledning, Maltafgiften. Indstillingen gaar ud paa at faa Maltafgiften bestemt efter Bægt, istedetfor som hidtil ved Loven er bestemt efter Tøndemaal. — hvilken Beskatningsmaade Komiteen forment at være til Lab for den norske Landmand, der af Byg hovedsagelig dyrker det serratde. Det torade Byg, der, naar der er Tale om Forsyning til vore Bryggerier, maa hentes fra Udlandet, velst nemlig i Gjennemsnit 20 Pd. mere pr. Tønde end det serratde af indenlandsk Avling, og giver Bryggeren, der anvender det til Malt og D., et større Udbytte, der noventunde svarer til dets Overlegenhed i Bægt.

Under disse Omstændigheder er det en Selvfølge, at Afværingen af Korn til Bryggerierne for en stor Del gaar tabt for den indenlandske Producent. Dette er en Sag af Betydning for Landmanden og vil blive det endnu mere, da Produktionen er i Stigende og vistnok kommer til at foregaa efter en stor Skala. Man henviser i denne Henseende til de mange store Bryggerier, som ere under Opførelse. Derfor er det af særlig Interesse at faa forandret Maaden, hvorpaa Maltafgiften erlægges, derhen, at det serratde Byg sættes under lige Vilkaar med det torade, og at Beskatningen ikke begunstiger den fremmede Producent paa vort eget Jordbrugs Beskoning. Man har rigtignok gjort den Indvending, at den bestaaende Maltbeskatningsmaade tvinger Landmanden til at dyrke toradet Byg istedetfor serratdet, og derved bevirker et Fremskridt i vor Kornproduktion; men Komiteen tvivlede dog paa, at denne Argumentation vil have noget Overbevisende for Høretallet af vore Landmænd, og begrunder ved en Sammenstilling af det serratde og torade Byg den Mening, at Landmændene salmindelighed ei vilde gaa den berorte Indvending mod Forandring i Maltbeskatningen Medhold. Komiteen tror, at det serratde Byg i det Store taget hævder og fremdeles vil hævde sin Plads i vort Landbrug ligeoverfor det torade, og det af følgende Grunde: 1) Det serratde Byg kræver en senere Saatlid, medens det modnes tidligere; 2) tager det tiltalte med en lettere Jord; 3) kan det med større Fordel dyrkes paa samme Agerland gennem flere Aar; 4) bevarer det sig bedere som Sædekorn; 5) afgiver

dets Halv et bedere Foder. — Ni disse Grunde formentes Dyrkningen af det serratde Byg i Regelen at være den sikreste og fordelagtigste hertilands.

Komiteen indrømmede, at man nok kunde benytte den Udvei at lægge forskjellig Afgift paa Tønden efter som der handlede om serrat eller toradet Byg; men ansaa dog denne Løsning af Spørgsmaalet som mindre fuldkommen, og indstillede derfor til Sogneselskabet at fatte følgende Beslutning:

„Sogneselskabets Direktion bemyndiges til paa dets Vegne at andrage hos det kongelige Finantsdepartement om, at Departementet i det norske Landbrugs Interesser vil søge udvirket, at Afgiften af Malt bliver erlagt efter Bægt, istedetfor som hidtil efter Tøndemaal.“

Indstillingen blev efter nogle korte Bemærkninger enstemmig bifaldt.

Der næst blev Spørgsmaalet om hvad der kunde foretages til Fremme af Draining bragt paa Bane, hvorefter der ytredes, at der maaske kunde være fordelagtigt at oprette et Slags Interessent- eller Aktieselskab i dette Bjemed.

Fra Frederiksstad telegraferes, at en 12punds Kanon er sprungen iønsdags ved det 21de Skud. En Underofficer blev haardt saaret i den ene Haand, og en anden ubetydelig kvæstet paa det ene Ben. Forovrigt er Ingen kommen til Skade.

Udlandet.

England. Fra London meldes, at man i City paaastaar, at Frankrig og England ere blevne enige om Istandbringelsen af en Kongres forat ordne Forvillingerne. — Ifølge Monitoren er der Underhandlingerne igang mellem England og Frankrig om at tugte China og forlange en passende Fyldestgjørelse.

— Et tydsk Blad, som udkommer i London, bringer den Efterretning, at den engelske Regjering i en Note af 30te s. M. har foreslaaet Frankrig og Østerrig definitivt at ordne det italienske Spørgsmaal paa en europæisk Kongres, under hvis Naadslagninger man imidlertid skulde gaa ud fra Magternes Forpligtelse til under ingen Omstændighed at tvinge Central-Italiens Befolkning til at underkaste sig nogen fremmed Magt. Beslutningen til at gjøre dette Forslag skulde være fattet i et overordentligt Kabinetraad den 29de s. M. ifølge en Meddelelse fra den sardiniske og den provisoriske Regjering i Toscana, og strax være meddelt den af sidnævnte Regjering til London sendte Hyst v. Kajatico. Dog trænger denne Efterretning høilig til Bekræftelse.

Fra Bern meldes den 7de ds., at der skulde finde en Sammenkomst Sted mellem den franske og østerrigske Keiser paa Slottet Arenenberg. Tiden for Mødet er ikke angivet, og hele Efterretningen synes hidtil ikke at bero paa noget Andet, end at Udgangen til nævnte Slot er bleven spærrt for Uvdkommende.

— Forhandlingerne i Zürich vare ifølge en Wiener-Korrespondent en Afgjørelse nær, men truedes paany af Tuilleries-Kabinetets Holdning i det italienske Spørgsmaal med at gaa i Langdrag eller endog

med Udsættelse. Vedkommende det italienske Spørgsmaal selv tror Korrespondenten at maatte betegne som Keiser Napoleons egentlige Niemed at indrette et italiensk Kongerige for Prinds Napoleon, en Plan, hvis virksomme Bekæmpelse imidlertid trostlig overlades England. — Med den første Del af denne Meddelelse, betræffende Keiser Napoleons Hensigter, stemmer ogsaa en Pariser-Korrespondent i „Indep. belge“ overens, medens den udtaler sig afvigende om Østerrigs Tilbøielighed til at gaa ind paa denne Plan. Østerrig vilde, ifølge denne Meddelelse, ikke bortvise Udveien til et Napoleonsk Kongerige i Italien, hvis det derved kunde undgaa den fremfor Alt frygtede „Nydaanelse“ af Italien ved en europæisk Kongress. I denne Retning skulde Tyrsk v. Sauerne være paalagt at virke.

Italien. Monitoren for 9de September fremstiller de Kjendsgjerninger, som have istandbragt Villafraanca-Freden, og tilføjer: „Hertugerne skulde ikke ved fremmede Tropper gjenindsættes i deres Stater i Mellem-Italien; men blive Hertugerne ikke igjen satte paa Tronen, saa er Østerrig løst fra sin overtagne Forpligtelse. En Kongress er usikkert. At Italien kan skaffe sig selv bedre Betingelser end de, som nu bydes det, kan man ikke tro. Det eneste Middel dertil maatte være Krig. Men Italien maa ikke lade sig skuffe; Frankrig bekæmper blot en 3de til Kjærlighed, og Frankrig har nu løst sin Dypgave.“

Skjont Sammenhængen i Monitorens Artikel ikke godt kan udtrages af ovenstaaende Depesche, fremgaar dog som utvivlsomt, at Frankrig er besluttet paa ikke at tvinge Hertugdømmerne, hvis de ei vilde finde sig i Gjenindsættelsen af deres Tyrster, men — lade dem i Stikken og ikke gjøre nogen Protest mod Østerrig, om dette skulde lægge sig imellem med væbnet Haand.

— Valgene i Parma have gaaet for sig med beundringsværdig Orden. Landet har valgt de mest agtede Mænd til sine Repræsentanter. Den 7de skulde Forsamlingen for første Gang træde sammen med stor Holtidelsghed.

— Fra Bologna skrives den 7de September, at Nationalforsamlingen enstemmig har voteret Ophævelsen af Pavens verdslige Regjering, og Dagen derpaa ligesledes voteret Tilslutningen til Piemont.

— Ifølge et Telegram fra Bologna af 10de ds. har den derværende Nationalforsamling givet Oberst Capriani en Generalguvernors Titel og Magt, overdraget ham Landets Forsvar og paalagt ham at medvirke for Opsyldelsen af Nationalforsamlingens Dnsker betræffende Mellem-Italiens Forening. — I den til Keiser Napoleon og Kong Victor Emmanuel besluttede Adresse har Nationalforsamlingen erklæret, at Folkene i Romagna ere tilbøielige til at yde Bøngelidrag til Benedigs Kjøb.

Nationalforsamlingen i Parma har enstemmig voteret Affættelsen af Dynastiet Bourbon og samtidig besluttet en Takadresse til Keiser Napoleon. Forslag angaaende Tilslutningen til Piemont samt om Opreisningen af et Monument til Erindring om de siden 1848 afdøde Fædrelandsdennere, bleve tagne under Dverveielse.

China. Paa Peihoefoden have Chineserne modtaget Bestmagternes Gesandter med Kanoniskud;

3 engelske Dampskibe ere udelagte og 16 Officerer dræbte; den engelske Admiral er saaret. Efter en senere Depesche have Engländerne tabt 464 og Franskmændene 14 Mand ved Peihoefoden.

Agte peruanisk Guano i Sække paa omkring 160 \mathcal{R} . til 3 Spd. 16 \mathcal{S} pr. 100 \mathcal{R} .

Norsk Fiskeguano i Matter paa 250 \mathcal{R} til den af Direktionen ansatte Pris 2½ Spd. pr. 100 \mathcal{R} .

Snobelsyrede Ben
Pulveriserede do.
Finknuste do.
Grobnuste do.

fra H. Mallings Bømmolle til Fabrikpriser:
4—3—2 og 1½ \mathcal{S} pr. \mathcal{R} .

Chilifalpetet til 5 Spd. pr. 100 \mathcal{R} .

Snobelsyre i Glas paa ca. 200 \mathcal{R} sælges af Joh. P. Olsen, Skiberggaden No. 4 i Christiania.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Vosoten, havet til Udsalg. Prisen en 2½ Spd. pr. Centner i Sække paa 2½ Centner. Emballagerne 20 \mathcal{S} extra. Man henvende sig til F. S. Frølich's Kontor, Kogens Gade No. 14.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3½ a 5½ Spd. Intet solgt.
Rug, 16 \mathcal{R} a 17 \mathcal{R} .
Byg, 11 \mathcal{R} a 14 \mathcal{R} .
Havre 8 \mathcal{R} a 9 \mathcal{R} 12 \mathcal{S} .

Udenlandst

Rug østersøst 16 \mathcal{R} 12 \mathcal{S} a 17 \mathcal{R} .
Rug dansk 16 \mathcal{R} a 16 \mathcal{R} 18 \mathcal{S} .
Byg 2radigt 15 \mathcal{R} 18 \mathcal{S} a 16 \mathcal{R} .
Erter 4 $\frac{3}{10}$ a 4 $\frac{3}{5}$ Spd.
Hvede 4 $\frac{3}{5}$ Spd.

Christiania Fiskepriser.

	Nye Varer:
Stib, Kjøbmd. 4 Spd. pr. Lb.	6½ Spd.
Stib, stor Mld. 3½ Spd. pr. Lb.	6 —
Stib, smaa do. 16 \mathcal{R} .	5 —
Stib, stor Christ. 3 Spd. pr. Lb.	4 —
Stib, smaa do. 13 \mathcal{R} pr. Lb.	3 —
Storset 4 \mathcal{R} 12 \mathcal{S} a 1 Spd. pr. Bog.	
Middelsæt 3 \mathcal{R} 12 \mathcal{S} pr. Bog.	
Smaaet 2 \mathcal{R} 12 \mathcal{S} a 3 \mathcal{R} pr. Bog.	
Rødskær 6 \mathcal{R} 12 \mathcal{S} .	

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabrikhus.